

خواب در چشم ترم می شکند

۱- اگر نگاهی گذرا به بازار دارویی ایران بیاندازیم، به راحتی متوجه می‌شویم که از نظر تولید داخل و واردات دارو دو مقطع کاملاً متمایز وجود دارد. حال اگر خط‌کشی در دست بگیریم و تصمیم داشته باشیم که این دو مقطع را با خطی مشخص کنیم، خط‌کش ما برای این خط‌کشی در اوایل دولت نهم خط‌کشی خواهد کرد. به عبارت دیگر، در بازار دارویی ایران، مقطعی وجود دارد که تکیه آن عمدتاً بر تولید داخل استوار بود و مقطعی که واردات دارو و مکمل‌های دارویی ویتترین

رنگارنگی برای بازار دارویی ایران ترسیم کرده بود. ۲- اگر با تعصب تولید دارو در داخل کشور به بازار دارویی نگاه نکنیم و در این نگاه و از این منظر، واقعیات را در نظر بگیریم، بهترین سندی که می‌توانیم به آن تکیه کنیم آمار است. آخرین آمارهای گمرک کشور نشان می‌دهد که مکمل‌های دارویی جزء ده کالای اول وارداتی طبقه‌بندی می‌شوند. به عبارت دیگر، مکمل‌های دارویی در آمارهای گمرکات کشور در کنار کالاهای استراتژیک همچون برنج، ذرت، شکر تصفیه نشده

به همین خاطر نیز، هیچ نسخه‌ای را مشاهده نمی‌کردیم که مزین به این‌گونه مکمل‌ها باشد. ولی علیرغم این مسأله، هیچ گزارشی هم وجود ندارد که در این مقطع مشکلی در روند بیماری بیماران به وجود آمده، و بازار دارویی ایران دچار خلاء مکمل دارویی باشد.

۶- در دولت دهم که نگاه مسؤولان دارویی کشور به تولید داخلی دارو نگاه متفاوتی بود و تولید داخل را اولویت خود قرار داده بودند، قیمت مکمل‌های دارویی وارداتی را مورد ارزیابی دوباره قرار دادند و تصمیم گرفتند، قیمت این محصولات را نیز همچون دارو سر و سامان دهند. نتیجه جالب توجه بود. به طور مثال، قیمت‌های یکی از واردکنندگان مکمل‌های دارویی آنچنان دچار دگرگونی گردید که تنها در یک مورد، قیمت یکی از مکمل‌ها به یک پنجم قبل تقلیل یافت. دیگر مکمل‌های دارویی این شرکت نیز کاهش قیمت‌های سرسام‌آوری داشتند. این مسأله باعث شد که صورت مسأله پاک شده و شرکت مربوطه واردات مکمل‌های خود را متوقف کند. علیرغم تبلیغات دهان پر کن این شرکت و نمایندگان علمی‌اش برای مکمل‌های دارویی آنچنانی، عدم وجود آن‌ها در بازار دارویی، نه تنها مشکلی برای بیماران ایجاد نکرد، بلکه از نظر اقتصادی نیز باعث عدم از دست دادن پول بیشتر برای تهیه این‌گونه مکمل‌های دارویی گردید.

۷- کنترل بیشتر مسؤولان دارویی دولت دهم روی مکمل‌های دارویی و بررسی مو شکافانه‌تر

روغن خام، سویا و ... قرار می‌گیرند.

۳- استدلال مسؤولان دولت‌های نهم و دهم برای گرم کردن تنور واردات مکمل‌های دارویی عدم ساخت این‌گونه مکمل‌ها در داخل کشور است. البته، بگذریم از این نکته که علیرغم تولید بسیاری از مکمل‌های دارویی در داخل کشور، و سرمایه‌گذاری زیادی که کارخانه‌های داروسازی برای تولید این محصولات انجام داده‌اند، هنوز نوع وارداتی آن‌ها با رنگ و لعاب زیاد در بازار وجود داشته، و کماکان واردات آن‌ها ادامه دارد.

۴- امروزه کمتر نسخه‌ای وجود دارد که یک یا دو مکمل دارویی را یدک نکشد. مکمل‌هایی با برند مشخص و قیمت بالا که معمولاً پزشک تأکید دارد که حتماً خودش باشد. بیمار که در این رابطه تقصیری ندارد، اعتمادش به پزشک، باعث می‌شود که به دنبال محتویات نسخه از این داروخانه به آن داروخانه سر بزند تا بلکه گمشده‌اش را بیابد. ولی وقتی با پزشک هم تماس گرفته می‌شود، خیلی زود معلوم می‌گردد که استدلال وی رابطه تنگاتنگی با تبلیغات نمایندگان علمی کننده این‌گونه مکمل‌ها داشته، و استدلال‌های نمایندگان علمی در ذهنیت بعضی از همکاران آن‌چنان نقش بسته که پاک شدنش به سختی صورت می‌گیرد.

۵- همان‌گونه که اشاره شد، اگر موقعیت آن طرف خط‌کشی، یعنی مقطع قبل از دولت‌های نهم و دهم را مورد ارزیابی قرار دهیم، هیچ یک از مکمل‌های دارویی که امروزه قفسه داروخانه‌ها را به بازار مکاره‌ای تبدیل کرده‌اند، وجود نداشت.

اسناد و مدارک آن‌ها باعث شد که به یکباره یکی از مکمل‌های دارویی بسیار گران که با تبلیغات گسترده، خودش را در بازار دارویی جا کرده بود از بازار جمع‌آوری شود. بررسی‌ها نشان داد که مشکل این مکمل، منشاء ماده اولیه آن بود که از نظر شرعی اشکال داشت ولی اخیراً دوباره سر و کله این مکمل دارویی در بازار دارویی با حدود قیمت چهل درصد بالاتر از زمانی که از بازار دارویی جمع‌آوری گردید، پیدا شده است. تاریخ انقضای مصرف آن نیز نشان‌دهنده این نکته است که احتمالاً این مکمل‌ها، همان‌هایی هستند که قبلاً از بازار دارویی جمع‌آوری شده بودند.

۸- به هر صورت، واردات مکمل‌های دارویی

آن هم با حجم بالایی که در آمارهای گمرکات کشور آمده است، علاوه بر این که بار سنگینی بر اقتصاد دارو تحمیل می‌کند، اقتصاد ضعیف مردم را نیز ضعیف‌تر کرده، و در بسیاری از موارد باعث می‌شود که اصولاً بیمار عطای درمان را بر لقاییش ببخشد و سلامت جامعه را به خطر اندازد. بنابراین، مسؤولان دارویی تا بیش از این خواب را در چشم بازار دارویی از یک‌سو، و بیماران و اقتصاد ضعیف‌شان از سوی دیگر نشکسته‌اند، باید فکری اساسی کرده و سیاست خود را بر پایه‌های تولید داخلی دارو و مکمل‌های دارویی متمرکز کنند و از شاخ و برگ‌های آن دوری نمایند.

دکتر فریدون سیامک‌نژاد

